

Υπάρχουν σκηνίτες και
κοινωνικά αποκλεισμένοι
Τσιγγάνοι/Ρομά
στο Δήμο μας

Τι μπορούμε να κάνουμε;

Η Ελλάδα βρίσκεται συνεχώς στο στόχαστρο διεθνών οργανισμών για το ζήτημα της μη παροχής στους Τσιγγάνους πολίτες της των συνθηκών διαβίωσης που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως στοιχειώδως αξιοπρεπείς.

Με δεδομένη την παρούσα οικονομική συγκυρία, ο Συνήγορος του Πολίτη βλέπει να μεγεθύνονται οι ανάγκες για τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής, ευθύνη την οποία επιωρίζονται όλο και περισσότερο οι τοπικές κοινωνίες. Ιδιαίτερα με τη μεταρρύθμιση του «Καλλικράτη» (Ν.3852/2010) δίνονται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης νέες αρμοδιότητες για την προστασία των ευπαθών ομάδων και των οικονομικά αδυνάτων, οι οποίοι διαβιούν στη διοικητική τους περιφέρεια.

Στο πλαίσιο αυτό, ο Συνήγορος του Πολίτη ανέλαβε την πρωτοβουλία της έκδοσης του οδηγού για δημοτικές αρχές, επιδιώκοντας να συμβάλει στην υιοθέτηση πρακτικών για την βελτίωση των συνθηκών συμβίωσης και την ενίσχυση του αλληλοσεβασμού ανάμεσα σε ετερόκλητες πολιτισμικά ομάδες. Αποβλέπει ιδιαίτερα στην τόνωση της συνεκτικότητας του κοινωνικού ιστού, που σήμερα απειλείται όσο ποτέ.

Ο συγκεκριμένος οδηγός μπορεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο τόσο για τους επικεφαλής όσο και για τους εργαζόμενους στην τοπική αυτοδιοίκηση. Είναι συνοπτικός για να είναι και χρηστικός. Οι συστάσεις που περιλαμβάνονται, κατά σειρά προτεραιότητας, έχουν διατυπωθεί σκόπιμα με τρόπο που καταδεικνύει ότι η παροχή βασικών υποδομών στέγασης στην πορεία της κοινωνικής ένταξης των Ρομά δεν είναι μια πράξη ελεημοσύνης αλλά αποτελεί μια διαδικασία επωφελή για όλα τα μέρη που εμπλέκονται. Βασικός στόχος του οδηγού είναι να ενεργοποιήσει πρωτοβουλίες σ' αυτή την κατεύθυνση από στελέχη της τοπικής αυτοδιοίκησης, που δεν παύουν ταυτόχρονα να είναι και πολίτες με ενταγμένη κοινωνική συνείδηση.

Σε κάθε περίπτωση, η Ανεξάρτητη Αρχή μας, μαζί με κάθε όργανο της κεντρικής διοίκησης της χώρας, οφείλουμε να σταθούμε αρωγοί στις προσπάθειες κοινωνικής ένταξης πληθυσμών που μειονεκτούν, στην κατεύθυνση της υπεράσπισης και περαιτέρω εμβάθυνσης ενός κράτους δικαίου.

Βασίλης Καρύδης
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Αυτοψία στην πρώην εγκατάσταση ΑΒΙΚΟ, Κως

Σύσταση 1^η

Οι δημοτικές αρχές, με όποια μέσα διαθέτουν (κοινωνικές υπηρεσίες, δημοτικές επιχειρήσεις κλπ.), πρέπει κατ' αρχήν να αναγνωρίσουν και να **καταγράψουν την πραγματική κατάσταση**. Διερευνήστε δηλαδή πόσοι, ποιοί είναι οι σκηνίτες, από πού προέρχονται, εάν είναι έλληνες ή αλλοδαποί τσιγγάνοι, ποια είναι τα προβλήματά τους και ποιά προβλήματα δημιουργούν. Σημαντικό στοιχείο για τους έλληνες Ρομά είναι να ελεγχθεί εάν τυχόν διαθέτουν κατοικία σε άλλο μέρος της χώρας (σε συνεργασία π.χ. με το Υπουργείο Οικονομικών), ενώ για τους αλλοδαπούς εάν διαθέτουν κάποιας μορφής άδεια διαμονής, θέτοντας σχετικά ερωτήματα στις αρμόδιες Διευθύνσεις Αλλοδαπών της Ελληνικής Αστυνομίας και του Υπουργείου Εσωτερικών.

Σύσταση 3^η

Οι κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου, με την οικονομική αρωγή της αποκεντρωμένης διοίκησης, πρέπει να μεριμνήσουν ώστε **όλα** τα παιδιά των Ρομά να παρακολουθούν τη **σχολική εκπαίδευση**. Το κράτος υποχρεούται να δέχεται και να υποστηρίζει τα παιδιά που πηγαίνουν στο σχολείο, ανεξάρτητα από τις δυνατότητες των γονέων. Φροντίστε ώστε το μήνυμα αυτό να φτάνει στις οικογένειες Ρομά, μέσα από επισκέψεις κοινωνικών λειτουργών. Τα παιδιά που δεν πάνε στο σχολείο και κυκλοφορούν στο δρόμο κινδυνεύουν τα ίδια και μπορεί να δημιουργούν προβλήματα και στους άλλους.

Σύσταση 2^η

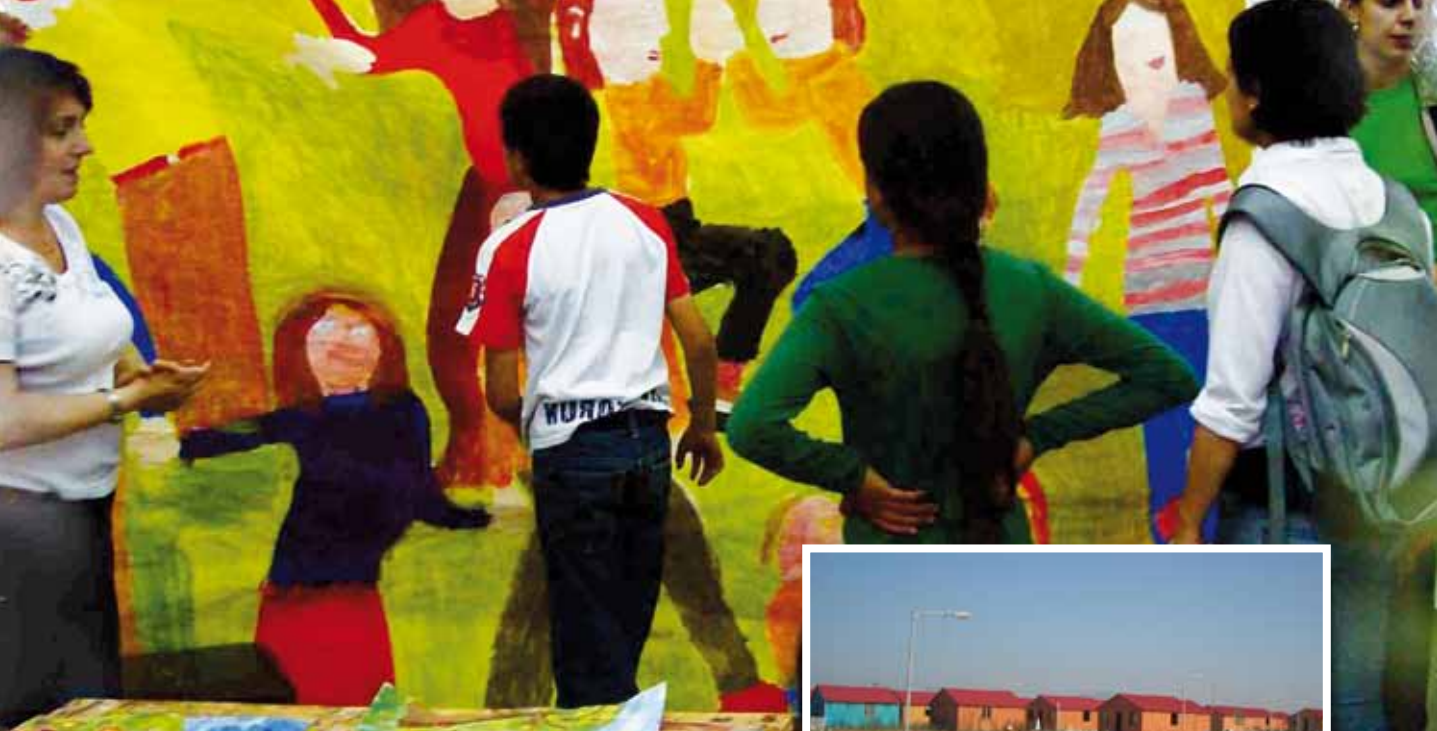
Ο Δήμος πρέπει να παράσχει **άμεση βοήθεια** στους σκηνίτες, τουλάχιστον όσον αφορά την αντιμετώπιση ενδημικών παθήσεων, την ύδρευση και αποκομιδή των απορριμμάτων στον χώρο εγκατάστασής τους, προς αποφυγή κινδύνων για την δημόσια υγεία. Εάν ο χώρος που έχουν καταλάβει είναι εντελώς ακατάλληλος (π.χ. αρχαιολογικός χώρος ή χώρος στον οποίο εκτελούνται δημόσια έργα) υποδείξτε την μετακίνησή τους σε άλλο προσωρινό χώρο. (Κοινή Υπουργική Απόφαση 33165/2006)

«Συνήθως οι Ρομά θέλουν να στείλουν τα παιδιά τους στο σχολείο αλλά δεν ξέρουν πώς να τα υποστηρίξουν»

(«Η Φωνή των Ρομά», Γαλλία)

Προσωρινός Οικισμός περιοχής Μπιρμπίτα - Μεσσηνία

Σύσταση 4^η

Συντάξτε επιχειρησιακά σχέδια για την οικιστική, εκπαιδευτική και επαγγελματική ενσωμάτωση των Ρομά στις τοπικές κοινωνίες. Σχετική χρηματοδότηση παρέχουν εθνικοί και ευρωπαϊκοί φορείς. Ο συντονισμός των μελετών μπορεί να γίνει από τις δημοτικές ή διαδημοτικές επιχειρήσεις της εκάστοτε περιοχής, προσφέροντας απασχόληση και εμπειρία σε κοινωνικούς επιστήμονες και ερευνητές, ενώ στη διαδικασία μπορούν να ενταχθούν και κάτοικοι Ρομά, λ.χ. ως πολιτισμικοί διαμεσολαβητές (σχετική εμπειρία μπορεί να αναζητηθεί σε ανάλογες μελέτες που έχουν συνταχθεί σε δήμους ανά την χώρα).

Σύσταση 5^η

Με την χρηματοδότηση εθνικών ή ευρωπαϊκών φορέων δημιουργήστε **οργανωμένες εγκαταστάσεις προσωρινής διαμονής** για τους διερχομένους τσιγγάνους (διαμονή αποκλειστικά για λίγες μέρες σε εγκαταστάσεις τύπου κάμπινγκ) και μόνιμες οικιστικές εγκαταστάσεις για τους άστεγους ή σκηνίτες έλληνες Ρομά της περιοχής σας. Η αγορά γης, η δημιουργία υποδομών και εγκαταστάσεων, καθώς και η συντήρησή τους, θα δημιουργήσει έσοδα και θέσεις εργασίας για την περιοχή, ενώ ταυτόχρονα θα μειωθούν τα προβλήματα που παρουσιάζονται από την αυθαίρετη/άναρχη και παράνομη εγκατάσταση των πληθυσμών αυτών.

Κέντρο Αποκατάστασης των Αλλοδαπών

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
Ιούλιος 2014 - 2014/2015

ΔΗΜΟΤΟΛΟΓΙΚΗ ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΣΙΓΤΑΝΩΝ

Σύσταση 6^η

Δημοτολογήστε τους έλληνες Ρομά. Αυτό αποτελεί την απαρχή κάθε προσπάθειας για την κοινωνικής τους ένταξη. Συμβουλευτείτε τη Διεύθυνση Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών για την διαδικασία δημοτολόγησης των ελλήνων Ρομά που κατοικούν στην περιοχή σας και δεν είναι εγγεγραμμένοι σε κανένα δημοτολόγιο.

«πάντα παρείσακτος, ποτέ καλοδεχόμενος»

Γκούσταβ Μάλερ

(μουσικοσυνθέτης από την Βοημία που οι γονείς του ήταν μετακινούμενοι έμποροι)

Σύσταση 7^η

Η παρουσία και η **πολιτιστική διαφορά** των Ρομά μπορεί να αντιμετωπιστεί όχι ως απειλή αλλά ως **ευκαιρία** για τον εμπλουτισμό της τοπικής κοινωνίας. Προσφέρετέ τους τη δυνατότητα να προβάλλουν τον πολιτισμό τους συμμετέχοντας σε τοπικά πανηγύρια ή συναυλίες. Σχετικά παραδείγματα μπορούν να αναζητηθούν με την βοήθεια του Διαδημοτικού Δικτύου Ρομ.

ROSABEL MORRISON IN

CARMEN

Σύσταση 8^η

Οι τοπικές αρχές μπορούν να συμβάλουν ώστε να γίνουν οι Ρομά **κοινωνοί των πολιτιστικών αγαθών** που απολαμβάνουν οι υπόλοιποι δημότες. Ενθαρρύνετε την ένταξη τους σε πολιτιστικές ή αθλητικές ομάδες και προσφέρετε ευκαιρίες για τη διεύρυνση των πολιτιστικών τους οριζόντων, πέρα από τα όρια της ομάδας τους.

«Το Πανωφόρι των Ρομά»
Έργο της
Μαρίας Παπαδημητρίου
ραμμένο από πολύχρωμες
τσιγγάνικες κουβέρτες
(εφημ Νέα 15.12.10)

Σύσταση 9^η

Συμβάλλετε στην **δημιουργία θετικών προτύπων** για τους Ρομά, λ.χ. βραβεύοντας ή προσφέροντας υποτροφίες σε καλούς/συνεπείς μαθητές. Παράλληλα τα τοπικά μέσα ενημέρωσης μπορούν να προβάλλουν τα θετικά παραδείγματα. Γενικότερα πρέπει να δοθούν ευκαιρίες σε πρόσωπα που ανατρέπουν τα υφιστάμενα στερεότυπα για τη συγκεκριμένη ομάδα.

◀ *Κάρμεν: Γαλλική όπερα βασισμένη στο ρωσικό ποίημα «Οι Τσιγγάνοι»*

Το Δίκτυο Ιατροκοινωνικών Κέντρων, αποτελεί μια από τις καλύτερες πρακτικές ένταξης για τους Ρομά στην χώρα μας

Σύσταση 10^η

Προσφέρετε ευκαιρίες για **επαγγελματική κατάρτιση** σε μέλη της κοινότητας των Ρομά (νέοι, γυναίκες, άνεργοι), μέσω επιδοτούμενων σεμιναρίων ή και συμπράξεων με ιδιώτες επιχειρηματίες της περιοχής σας. Η επαγγελματική διαφοροποίηση των μελών της συγκεκριμένης ομάδας είναι βασικός παράγοντας κοινωνικής ένταξης, ενώ η οργάνωση τέτοιων σεμιναρίων και η απόκτηση δεξιοτήτων από τους Ρομά δημιουργούν έσοδα για την περιοχή και αυξάνουν το οικονομικό και πνευματικό της κεφάλαιο.

Σύσταση 11^η

Αναζητήστε παραδείγματα δράσεων και προγραμμάτων επιδοτήσεων μπορούν να αναζητηθούν στις πηγές πληροφόρησης των Ευρωπαϊκών οργάνων, του Υπουργείου Εσωτερικών, του Δικτύου Ιατροκοινωνικών Κέντρων και σε ιστοσελίδες εξειδικευμένων ΜΚΟ. Η χρηματοδότηση συγκεκριμένων, ολοκληρωμένων προτάσεων είναι εξασφαλισμένη, καθώς η κοινωνική ενσωμάτωση των Ρομά αποτελεί άμεση προτεραιότητα της ευρωπαϊκής και εθνικής μας πολιτικής.

Νηπιαγωγείο "Θυράνιο Τόξο", οικισμός οδού Άβαντος,
Αλεξανδρούπολη

Σύσταση 12^η

Η ένταξη των σκηνιτών Ρομά στην τοπική κοινωνία δεν είναι ποτέ μια άμεση ή εύκολη διαδικασία. Είναι συχνά επίπονη και απαιτεί από τις τοπικές αρχές **βούληση, υπομονή, επιμονή και επαγγελματισμό**. Τα παραδείγματα επιτυχούς ένταξης στην υπόλοιπη Ευρώπη αυτό καταδεικνύουν. Ακόμη και στην χώρα μας, σε σχέση με το συνολικό μέγεθος του πληθυσμού των ελλήνων Ρομά, είναι μικρό το ποσοστό αυτών που εξακολουθούν να ζουν στο περιθώριο της κοινωνίας ως άστεγοι. Αυτό μπορούμε να το αλλάξουμε προς μεγάλο όφελος της κοινωνίας μας.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

**Μπορείτε να επικοινωνείτε
με τον Συνήγορο του Πολίτη:**

**Δευτέρα έως Παρασκευή 8:30 - 14:00
και Τετάρτη 8:30 - 16:30**

▶ Χατζηγιάννη Μέξη 5, Αθήνα 115 28
(Περιοχή Χίλτον / Μετρό: Μέγαρο Μουσικής)

▶ **Τηλεφωνικό Κέντρο:** 210 7289600

▶ **Φαξ:** 210 7292129

801 11 25 000

(Τηλεφωνητής με ηχογραφημένες πληροφορίες
με χρέωση μια αστική μονάδα)

Πληροφορίες στην ιστοσελίδα:

www.synigoros.gr

e-mail: communication@synigoros.gr

www.stop-discrimination.info

Η έκδοση του οδηγού υποστηρίζεται από το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την Απασχόληση και την Κοινωνική Αλληλεγγύη (2007-2013)